Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Sektionen för hematologi och koagulation

PATIENTINFORMATION

Takrolimusbehandling i samband med stamcellstransplantation

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Informationen ska vara en vägledning för dig och dina närstående. Är det något du undrar över - tveka inte att fråga personalen!

Vad är tacrolimus?

De läkemedel som vanligen används heter t.ex. Adport eller Prograf men den verksamma substansen är tacrolimus och det tillhör en grupp läkemedel som kallas immunsuppressiva medel. Dessa läkemedel används för att dämpa kroppens immunreaktioner. Medicinen finns som kapslar i olika styrkor mellan 0,5 och 5 mg. Det kan också ges som dropp.

Varför ges behandling med tacrolimus?

Läkemedlet hämmar kroppens immunförsvar. Vid stamcellstransplantation förhindrar medicinen Graft-versus-Host-sjukdom (transplantat-mot-värd-sjukdom) genom att blockera utvecklingen av vissa celler som normalt skulle angripa olika vävnader i kroppen.

Hur använder jag tacrolimus?

- Ta medicinen två gånger per dag, morgon och kväll.
  Det är viktigt att ta medicinen vid ungefär samma klockslag med tolv timmars mellanrum för att få en jämn koncentration av läkemedlet i blodet. Ett tvärt avbrott i medicineringen eller uteblivna doser kan få allvarliga konsekvenser. Om du har glömt att ta en dos vänta tills det är dags för nästa dos och fortsätt sedan som vanligt. Ta inte dubbel dos för att kompensera för glömd dos.
- Medicinen bör tas på fastande mage minst 1 timma före eller 2-3 timmar efter måltid
  Det är för att den ska kunna tas upp ordentligt i kroppen
- Medicinen ska sväljas hel med ett glas vätska.
- Medicin i blisterförpackning ska inte tas ur förpackningen förrän du ska ta den.

Koncentrationsprov

Nivån av tacrolimus i blodet måste kontrolleras med jämna mellanrum och dosen kan därefter behöva ändras. Ta därför ***inte*** medicinen på morgonen före mottagningsbesök. Ta med kapslarna och ta dem efter provtagningen.

Viktigt att tänka på under behandlingstiden

- Undvik grapefrukt och grapefruktjuice.
  Grapefrukt och grapefruktjuice minskar kroppens förmåga att ta hand om läkemedlet och kan påverka nivån av tacrolimus i blodet.
- Undvik medel som innehåller Johannesört (Hypericum perforatum) eller extrakt av *Schisandra sphenanthera*. Det kan förändra effekten av tacrolimus.
- Ta inga andra läkemedel utan att samråda med läkare.
  Det är många olika mediciner, inklusive kosttillskott och naturläkemedel, som inte bör tas samtidigt eller som måste doseras på annat sätt.
- Använd lämplig klädsel och solskyddsmedel i solen och undvik att sola i solarium.
  Långvarig hämning av immunförsvaret kan öka risken för solskador i huden.
- Kör inte bil och använd inte verktyg eller maskiner om du känner dig yr eller sömnig, eller har problem att se klart efter att du tagit tacrolimus. Dessa effekter är vanligare när tacrolimus tas i samband med bruk av alkohol.

Hur länge ska jag ta tacrolimus?

Behandlingstiden varierar påtagligt bl.a. beroende på vilken sjukdom du har. I de flesta fall ges dock tacrolimus i minst tre månader efter stamcellstransplantationen. Om inga tecken på Graft-versus-Host-sjukdom då visat sig börjar i vissa fall en nedtrappning som kan vara avslutad 3-12 månader senare. Om du får GVH brukar behandlingstiden som regel förlängas.

Vilka biverkningar har tacrolimus?

En del personer som använder medicinen kan få magbesvär till exempel diarré och illamående. Om du får kraftig buksmärta med eller utan andra symtom eller om du får diarré under mer än en dag bör du kontakta BMT-mottagningen för råd.

Andra kan få sömnsvårigheter, huvudvärk eller skakningar (tremor).

Man kan också få högt blodtryck, nedsatt njurfunktion och påverkan på blodsockret eller saltbalansen. Det är därför viktigt att gå på regelbundna kontroller på BMT-mottagningen under behandlingen.

De flesta biverkningar försvinner eller minskar när dosen sänks. Men du ska inte ändra dosen själv utan det måste göras i samråd med BMT-läkare.

Källa: FASS www.fass.se
Bipacksedlar för immunhämmande läkemedel hämtade från Läkemedelsverkets webbplats https://lakemedelsverket.se/LMF/

Informationen är granskad av transplantationsansvarig överläkare.